

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.Foaie socială-culturală.
Apare în fiecare Sâmbătă.Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

„Teiști” și „ateiști”.

„Bisericoșii” noștri, neavînd idee clară despre biserica *cea vie*, nu se închină la virtuțile omenești, ci-și fac mătănii la obiectele neînsuflețite din biserica-casă de rugăciuni, admirînd și preamărînd pe preoții cari (înloc să citiască și să explice în mod firesc) cîntă trăgănat textul povățuitor al evangheliilor, cum și pe cîntăreții din strană cari o duc „mai sus”. Li-se zic „bisericoșii”, pentru că cercetează biserica, postesc se cuminecă, pun crițarul la „tasuri”, plătesc regulat cultul, și dacă se rupe vr'un steag la „biserica”, cei „bănoși” nu hesită a face altul nou. Ceice nu pot împlini atîtea „datorințe”, nu vin aleși în corporațiile bisericești; pe alocuria nici nu sînt admiși, la ortodoxi în lista membrilor sinodali, (§. 6...?) ear la catolici în senatele școlare, sub cuvînt că „nu-și împlinesc datorințele parohiale”.

Într'o broșură („Potpourri” 1901) scriesem un articol mai spornic referitor la aceste „Chestiuni culturale”. Un cărturar d'ai noștri, director de ziar, cerîndu-i să menționeze apariția cărții, m'a admoniat, într'o scrisoare particulară, să nu mă ating de „biserica”. Nu mult după aceea mă pomenesc, însă, că toate „Chestiunile culturale”, tratate cu seriozitate în broșura mea, apar într'o altă formă (beletristică) în ziarul de sub conducerea celuiice mie mai înainte îmi zisese „Hands off”. Cînd l-am întreat de cauza acestei inconsecvențe, mi-a răspuns, că una-i cînd o îndrumare vine dela un neautoritor ca mine, iscalitorul acestor rînduri, și alta-i cînd *aceiași idee* pornește dela un

om măi vrîstnic, cum era și autorul anonim, căruia nu i-se puteau respinge părerile. Decî, cum la noi nu pot străbate decît părerile „vrîstnicilor”, neajunsurile din biserica noastră strămoșească, nu se pot ușor schimba înspre bine, căci „în biserica reforma ucide religia”, a zis Bolintineanu. Curat aici vine vorba: *Video meliora, proboque, deteriora sequor...*

Însfirșit, cum acele „Chestiuni culturale” n'au putut prinde de-atîta vreme, rămînînd aproape zece ani de zile nebăgate în seamă, nici acum nu-i nădejde a se putea sfredeli bezna cutrupitoare în care-i învăluită credința „bisericoșilor” noștri.

Mobilul sufletesc care mă face să scriu aceste rînduri culminează, decî, în a arata cu degetul cine sînt „teiști” și cine sînt „ateiști” noștri.

După normele religiunii biblice, teiști se numesc oamenii cari, înafară de Dumnezeu cel adevărat, nu cred, ca păgîni, și în fapuri neînsuflețite (Porunca I-a), potrivit-și viața și faptele după învățăturile lui Christos, ear „ateiști”, după accepția generală a teologiei, sînt oamenii (cei răi), cari „neagă” existența Stăpînului de sus. Atîta știm și noi laicimea despre „teism” și „ateism”. Încolo știm că nici criminalului osîndit la moarte nu i-se intercalează în sentință și învinuirea de *ateu*.

Cunosc oameni cari nu știu și nu țin deloc poruncile dumnezeiești, nu postesc nici chiar la Vinerea-neagră, nu se cuminecă, nu umblă la biserica (decît la zile mari cînd pot fi văzuți de mulțime), nu iubesc pe nimeni, uneori egoiști pînă și față de copii lor

proprii, dar cari fiindcă, din nepricepere ori din viclenie, nu slobod niciodată vr'o vorbă legănată asupra obiceiurilor nefrumoase ce s'au încuibat în biserica noastră, nu ajung a fi jîguiți, cum am pățit-o bunoară și eu unul, numai din singurul motiv că am îndrăznit să propag cu graiul și cu condeiu dezrobirea elevilor mei de credințe deșarte.

După logică, în senz vulgar... *om de dumnezeu* (teist) e omul bun, blînd, milos, și de omenie, care ține poruncile dumnezeiești, nefăcînd nimăruia niciun rău, și ajutînd semenilor săi unde poate și din cît poate. Dimpotrivă, *ateiști*, în senzul științii teologice, *n'au existat nicînd*, pentru că nicînd decînd e lumea nu s'a pomenit crac de om care să tăgăduiască existența ziditorului și ocîrmuitorului tuturor văzutei și nevăzutei, decît numai că diferitele popoare în diferite epoce și-l-au imaginat după evoluția gîndirii, unii într'un fel, alții într'altul. *Ateu* se poate numi, decî, nu celce arată rătăcirile și scăderile unei instituții, ci făcătorul de rele, cum și egoistul nefăcător de bine. Orcît de vulgară, această părere nu se poate răsturna nici cu mintea, nici — cu umărul.

Întreb acum, pe ce temel ajung eu să fiu batjocurit de *ateu*? Mărturisesc și din locul acesta, cum nu mă sfiesc a avea a recunoaște orce am grăit în orce loc, în orce vreme, că eu unul pecît urăsc aberațiunile unor preoți d'ai noștri, peatita prețuesc pe slujitorii cei vrednici ai altarului.

Postesc (firește numai cîteva zile) și mă cuminec în fiecare an, alături de toți ai mei din familie. N'am făcut și nu fac nimăruia niciun rău. Ajut și altuia pecît și din cît

FOILETON.

Căpitanul.

De Dămian Izverniceanu.
(Fine).

Inserase de-a binele. Cerul era încărcat de nouri negri, cenuși, ce se rostogoliau și se învălmătociau, ca niște fantome, unul după altul de parte sus în văzduh. Pe cîmpul de luptă, unde trăzniau tunurile furioase, ear salvele de puști pocnau, pe unde nouri alburii de fum se ridicau din nimica și tot în nimica se sfîrșiau, pe unde ghiulele de tunuri și granatele scormoniau pămîntul, stingînd vieți omenești, deodată se lăsase o liniște adîncă. Vuetul și învălmășeala încetase. Rar detot se auzia dîncînd-încînd gemătul vr'unui muribund, departe pe cîteo colină se vedea strecorindu-se cîteo lumină slabă și palidă, alergînd dintr'o parte într'alta prin întunerecul nopții: erau cei dela ambulanță cu crucea roșie, cari culegeau pe răniți.

Trupele dormiau, greu, după atîta alergare și frămîntare printre miile de gloanțe și ghiulele ce despicau văzduhul în șuerături sinistre. Fiecare pe unde apucase își făcuse palma căpătîi; trîntiți prin ale șanțuri, își dormiau somnul lor atît de

dulce. Numai sentinelele se strecorau prin umbrele nopții, cu gîndul departe la cei lăsați acasă, ear cu ochii scrutînd întunerecul.

Între regimentele ajunse decuvreme la locul de luptă era și regimentul al 43-lea, care în dimineața următoare avea să intre și el în foc... Noaptea era liniștită, dar feroasă. Moartea înfricoșată plutește pe deasupra trupelor însemnîndu-și viețile pe cari mînezi avea să le culeagă. Ceva grozav!

În ziua următoare, nici nu apucase bine a se crepa de ziuă, cînd pe vrîful unei coline un tun trăzni înfiorător. Sunetul lui mugia pe ale întinderi nemărgenite. Trupele toate în picioare. Incepu a se da ordinul. Majori cu mustața căruntă, căpitan cu frunțile încreșite, începură a-și îmbărbăta feciorii. Frămîntarea lor era fără seamă. Mulți umblau fără cap, nu știau de ce să se apuce. Văzduhul începu să țipe tot măi sinistru de șuerul înfiorător al ghiulelelor. Cîteuna măi afurisită se repezia orbiș tocmai în mulțime. Soldații înfiorați se rostogoliau în valuri îndărăt, în vremece ghiuleleaua, scormonind pămîntul, se spărgea împroșcînd cu țandări și cu pămînt pe ceice o priviau plîni de groază. Altele, ale naibei, sfărîmău teste omenești și împrăștiau la creeri.

În acele șanțuri era și căpitanul Stoenei cu compania lui. Era palid, trist și abătut. Toată noaptea n'a putut ațipi. Se tot frămîntase cu gîndul

la cei remași acasă. Avea presimțiri rele. Capul și-l simția greu. Zicea în gîndul său „datorința mea e să lupt!” H sosi ordinul, ca el cu compania lui întregă să veghizeze la aripa stîngă a taberei. Avea decî să plece. Călea era cam lungă. A plecat dar' cu compania întregă, strecurîndu-se prin tufșuri, prin porumbiști, pe cîmpii întinse. În urma lui focul se măria tot măi tare. Urlau întinderile de bubuitul tunurilor, ear puștile viuiau tot măi repede, măi grozav. Cete de călăreți se vedeau dînd năvală asupra dușmanului. Nouri de fum alburiu se ridicau în văzduh și se risipiau încet umplîndu-l de mirosul prafului de pușcă. Soldații atinși de gloanțe se frîngeau de peste miloc, prăbușindu-se în carba înroșită de sînge.

Căpitanul Stoenei, rînduindu-și soldații pe vrîful unei coline printre niște tufșuri de alun, își făcuse ochii în patru, ca nu cumva să se apropie dușmanul. Toată ziua au stat acolo la post fără să vadă ceva. Au văzut numai o ceată micuță de soldați de-al dușmanului, cari la troznetul puștilor periră cașicînd i-ar fi înghițit pămîntul.

Soarele tot măi mult se adîncia înspre asfințit. Era par'că măi galbin, măi roșatic decît alteddăți. Părea a fi și el îngrozit de măcelul înfricoșat. Căpitanul Gheorghită Stoenei stetea răzimat în sabie, privind cînd în urma lui, cînd în jur de sine cu ochianul.

mi-se poate. Iert multe. Iert ca șapte. Cred vecinic în biruința binelui. Dar, cum din iubire se naște iubire, și din răutate ear răutate, sînt cel mai recunoscător către binefăcători, în același timp, însă, apărîndu-mă de pizmătăreși, ajut, pe unde mi-se dă prilejul, ca blăstămăția omenească să se descarce tot în capul blăstămaților. Și asta o fac, liniștit, după pilduirea blindului Nazarinean, care încă a înfruntat cu asprime pe cei păcătoși. Astfel despre clevetitorii cari te acuză netamo-nevamo că ai furat lingura de argint, susține și scriptura că nu-s „oameni de Dumnezeu”, ci — diabolii, ear *diabolii nu se pot socoti între „teişii”*, cum nici dracii n'au ce căuta între îngerii.

Etă, deci, unde trebuie căutată răspîntia „teiştilor” și „ateiştilor” noștri. Hulitorii, cum nu se pot întîlni pe cărările vieții publice cu oamenii de omenie, țipă ca din gura șarpelui, că ceice nu seamănă cu dîșii, sînt așa și pe dincolo. La rîndul meu eu, ca dască, le arat rătăcirea, nu din răzbunare, ci dorind a-i vedea porniți pe calea pocăinții.

Gheorghe Jianu.

„Astra” la Ticvani.

Duminecă d. a. la orele 5 s'a dat la Ticvaniul-mare Șezătoarea „Astrei”, cu un program bogat și variat. Șezătoarea a deschis-o directorul despărțămîntului Orăviții domnul protopop Victor Porutiu, printr'un discurs binesimțit. A urmat apoi conferința harnicului preot Aurei Popovici, îndemnînd poporul la cultivarea sentimentelor de frăție. Tot acest inimos preot, cunoscut și ca excelent muzicant, a dirigeat și bravul chor bărbătesc din Ticvani, care a cîntat cu vervă mai multe piese alese, ear doi choriști au predat, relativ cu destulă rutină, dialogul comic „Sergentul și recrutul” tradus din nemțește de inv. Iuliu Birou, ear la sfîrșit secretarul Astrei, d-nul Gheorghe Jianu, a adresat popoului cîteva cuvinte însuflețitoare.

Sala a fost absolut plină. Au participat mulți și din satele vecine. Șezătoarea aici s'a încheiat cu un joc vesel care a durat aproape până în zorii.

De rîndul acesta s'a încassat dela participanți și taxă de intrare în beneficiul ridicării unei case naționale, pentru care în momentul ce s'a anunțat ideea... în cîteva minute,

Nici nu apucase bine a insera, cînd deodată auziră, în stînga, două pocnete de pușcă, și un soldat de lingă el căzu cu mina adusă la inimă. Glonțul îl nimerise. Căpitanul sări în sus, răcnind ca un nebun:

— La arme!... Foc la stînga!...

Soldatul traseră o salvă, numai așa la comandă, fără să zăriască pe cineva. Scurt după aceea alte detunături se auziră din dreapta, apoi altele pe dinapoi; astfel căpitanul cu compania lui, în linie respirată, se văzură din toate părțile încunjurați de dușmani. Focurile curgeau giră, din compania lui Stoenel cădeau ortășii ca tăiați cu coasa.

Căpitanul striga într'una „foc!... nu vă dăreți feciorii!”... dar înzadar, căci dușmanul, mai tare și mai mare la număr, tot mai mult îi strîmtoară cerul.

Căpitanul își perduse capul detot. Ca un turbat își mușca buzele, ear sîngele îi picura de pe buze, în vreme ce gloanțele îi viuiau îngrozitor pela urechi. La urmă nu le mai băga în seamă. Timplele îi ardeau; din tălpi până în creștet i-se strecurau fiori reci prin oase. Mintea părea că tot mai mult i-se întunecă și se turbură, ear urechile îi vîjăiau cumplit, ca o vijelie îndepărtată.

Moartea pîndia deasupra lor. Gloanțele curgeau, sfredelînd în carne și în oase, ear bietii

numai dela cei prezenți, s'a realizat o suprasolvire de 1530 cor. Ți-era mai mare dragul văzînd până și femeile cum scot punga, dăruind pentru acest scop măreț cîte 50 cor. Eată-i și cu numele pe suprasolvenți:

Vasile Leza și Avel Pop, cîte 200 cor.; Vasile Iorgovan, Gheorghe Belea, și Iuliu Birou, cîte 100 cor.: Simeon Popa, Eva Bojincă, Ana Toader, Gheorghe Caiman, Iova Cușu, Alexa Argane, Toma Birou (Cuzma), Vuia Argane, Iacob Belia, și Ion Stoina, cîte 50 cor.; Iosif Stoina (Iovița), Ana Toma și Toma Stanca, Nicolae Urlica, Ion Icma, și Ion Bălan cîte 40 cor.; Ion Epure, Iacob Icma, Petcu Toader (Manta), Iacob Braia, Simeon Peta, Simeon Stoina, Filip Schil, Vasile Marea, Gheorghe Bobu, Valeriu Belea, Petru Belea, Dumitru Stanca, Sofroniu Jivan, Gheorghe Dragu, Ion Ișfan, Iosif Stanca, Dumitru Stoina, Nicolae Stanca, Pavel Purec, și Todor Jurca, cîte 20 cor.; Gheorghe Jianu, Pavel Floria, Achim Covaciu, Ignatz Kuntser, Pavel Bica, cîte 10 cor. (va urma.)

Ticvaniul, pace bună, a fost și rămîne Ticvani! Vivat!

Dela Biserica-albă.

Concertul corului român din Biserica-albă a reușit peste toate așteptările. După o pauză îndelungată, earăși începe, deci, pulsația culturală, ce ridicase pe vremuri la renume acest pacinic oraș poliglot, unde grație fruntașilor noștri din partea locului, Români se bucură de cea mai frumoasă vază. Chorul rom., regenerat, a concertat Duminecă în „Burg”. Programul l-a început orchestra militară cu frumoasa overtură „Crai nou” de C. Porumbescu. „Motto”, „Hora” lui Dima, „Înzadar” Marșul cîntăreților, toate au fost cîntate preciz și cu vervă, ear d-șoara Ana Eremici s'a prezintat publicului ca o sopranistă cu mare viitor. D-nul Bratianu, conservatorist din Viena, a fost la înălțime, cîntînd cu o voce metalică, îndoită de un lirism îndulcitor, „Der Wanderer” de Schubert, balada „Groza” de Gh. Dima, și zguduitoră „Die Grenadiere” (românește și nemțește) de Schumann, fiind acompaniat la pian de d-nul Aloisiu Bureș. Sperăm că o să mai avem ocazie a-l auzi prin părțile noastre pe tînărul nostru baritonist, care prin talentul și aptitudinile d-sale azi-mîne ne va fi spre fală.

feciori cădeau mușcînd gîla, care mai tîrziu avea să le slujască de acoperemînt pe vecie. Un locotenent tiner tocmai cînd voia să comande, un glonț afurisit îi și pîli în frunte. Sărmanul se prăbuși căzînd pe sabie, care pocni rupîndu-se în două sub el. Căpitanul cucit vedea că feciorii i-se împușcau, cuatit turba și mai tare, fără a se gîndi la predare. Fața i-se împetrise. Privirile i-se întunecară. Se schimbă bietul căpitan. Chiar și din soldații lui, cari aveau vreme să-l priviască, se îngroziră de înfășoșarea lui. Pușca în neștire cu revolverul și răcnița neînecat. Cîteun glonț rătăcia în cîteun pept al dușmanului, care trîndu-se la pămînt se bălăbănia din mîni, luptîndu-se cu moartea.

În această luptă deznădăjduită, un glonț afurisit șterse o timplă a căpitanului, care amețit, fără simțire, se prăbuși lingă o tufă. Sîngele ce-i picura din rană i-se încheagă în păr și pe grumazi. Cîteva soldați reamași în viață, văzînd că lupii lor e zădarnică, depuseră armele. Dușmanul îi luă ca prizonieri.

Noaptea tot mai mult se lăsase pe cîmpul de luptă, unde mai înainte era chin și scrișnire dinților. Un vînt rece de toamnă colinda suflînd peste cîmpiile și colinele presărate cu morți. Dîncînd încînd se putea lămuri cîteun gemăt trist, sfîșietor, al cîteunui soldat în agonie. Aerul se limpezise.

Comedia (tradusă de Z. Birsanu) „Dela nord la sud” încă a fost interpretată destul de bine pe scena „Burgului”.

După concert a urmat dansul care a durat aproape până în crepatul zilei. La pauză s'a jucat cu multă dibăcie „Călușerul” și „Bătuta”. Lume multă din toate straturile societății, fără deosebire de neam și de ranguri. S'au încassat aproape 800 cor. Declinînd ofiterimea garnizoanei a fost foarte bine reprezentată, ceice denotă că nu s'a stins încă interesul viu al bravilor Bisericalbeni, cum și al Românilor din împrejurime, față de strădania fruntașilor noștri din acest oraș, cari îmbătrîniți în dorul de-ași vedea neamul la bine, veghiază ș'acum cu nădejde și ajutoră toți din toate părțile zvîrcolirile nobile ale tînărului prezident al corului, simpaticul avocat Dr. Tit Malai, dela care cu tot dreptul se așteaptă să continue regenerarea socială-culturală a Românilor din acest colț de țară. Într'un ceas bun!

Rap.

IGIENĂ.

Despre diochi,

Carol Lebrun, pictor pe vremea lui Ludovic al XIV-lea, a recunoscut însemnătatea sprincenelor cînd zicea: „Sprincenele sînt cea parte a obrazului unde se pot cunoaște mai bine patimile, deși mai mulți au socotit că se cunosc mai bine în ochi”. Voi mai aminti aci cîteva păreri de-ale autorilor despre sprincene. Mișcarea sprincenelor arată patimile nobile, precum: mîndrie, minie și dispreț; sprincenele netede, groase, ca o streșină asupra ochilor, sînt semnul unui spirit matur, sănătos, bărbătesc; cele apropiate de ochi, al seriosității; cele depărtate, al nestatorniciei; ear sprinceana cu o ușoară încovăitură, vorbește de smerenia și simplitatea ce trebuie s'o aibă o fecioară; sprincenele drepte, însoțesc un caracter bărbătesc, virtuos; cele jumătate drepte și jumătate încovăiate, puterea spiritului, unită cu o bunătate firească: apoi cele aspre și neregulate, însemnează o vioiciune netractable; pecind cele subțiri, un spirit astîmpărat, flegmatic, slab. (Ciocanelli, după Lavater, Fisiognomie 1855).

Deochiatul. În constelația nefavorabilă, anormală, neobișnuită a expresiunilor din ochi și dimprejurul lui, poporul vede efectul cel rău care-l fac unele persoane „tele de ochi” asupra altor ființe „slabe de inger”, adică le „dioache”. La nicio națiune nu află un termen egal cu al nostru. *Mauvais oeil, böser Blick, gettatura* este „ochiul rău”, ear *ensorceler, nazar* (turcește), *beschreien*, nu corespunde verbului nostru „a diochia”.

Numai cîteva noiri rătăciau pe întinsul lui, ca și sufletele morților ce rătăciau prin văzduhuri. Stelele scilipiau tainic și scuturau vîpăea luminii peste ceice veniseră din îndepărtări să se războiască acolo pe cîmpii și locuri necunoscute. Cîte visuri pierdute, cîte nădejdi neîmplinite, cîte suflete zdrobite, cîte mame desnădăjduite! Mai tîrziu de după muchia unui deal se ivi și luna, palidă, și mirată cumva de priveștea înfrîtoare ce se desvălia sub bătea razelor ei argintii.

Liniște adîncă pretulindent, afară doar' de melodia melancolică a vîntului. Deodată sus pe colina cea cu lupta deznădăjduită se vede o umbră nelămurită, ca o vedenie fantastică, ce se mișca într'o parte și într'alta dealungul colinei. În bătaia razelor de lună se putea desluși un om în uniformă, purtînd o sabie lungă. Figura aceea misterioasă mergea dela mort la mort, înhățîndu-i de guler și trîndu-i după el până în vîrfurile colinei, unde își grămădise o movilă de morți. În sfîrșit scoase sabia înaintea movelei și în liniștea nopții răcni din resputeri:

Înainte-e-e!... Fo-o-oc!...

Bietul căpitan Gheorghii Stoenel, scăpase cu zile, dar sărmanul, în haul războiului, de durere și deznădejde — înnebunise.

În vocabularul româno-francez de Costinescu citesc: „*Deochiu*”, maladie, rezultatul de-a magnetiza pe cineva prin a-l privi cu ochii răi sau de amor. Este în credința poporului, că o privire pătrunzătoare cu ochi de reavoință, sau de amor extrem, cauzează maladie cu durere de cap celui privit, și câteodată chiar moarte, mai cu osebire copiilor”. — Termenul francez lipsește. Germanii cred că prin strigare (*schreien*) se exercită o înriurire magică asupra individului ce se îmbolnăvește. Termenul italian pare a semăna cu al nostru „flăcău”, dar la rău, izdat“.

E greu de constatat, ce idei are poporul nostru despre diochiu. Din exemplele următoare se poate vedea, că aci și-l personifică, aci earăș și ingerii sînt capabili de-a diochia sau cel puțin de-a invoca diochiul, ei, cei cu ochii blînzi și persoane sfinte!

Într'un descintec din „Ielele” (pag. 33) de d. Șăineanu se zice:

„Acolo s'a tălnit dracu
Cu drăcoacele,
Moroii cu moroacele,
Diochiul cu dioacele,
Strigii cu strigoacele,
Fărmeătorii și fărmeătoarele,
Pocitorii cu pocitoare,
Bărbații și mueri,
Fete și văduve“.

Ear în partea a doua din „Înșiră-te mărgărite”, se zice:

„Eată că ntr'o zi de Mai
Mers'a veste chiar la răi
D'acei mîndri frățiori,
A pămîntului comori,
Și toți ingerii în zbor
Au venit, ascunși de-un nor,
Ca să vază dacă sînt
Frații de-al lor pe-acest pămînt?
— „Dulce's, Doamne, la privire!“
Au strigat într'o unire...
Abia zis-au, și pe loc
Ca un fulger viu de foc,
Crunt *diochiul* a ajuns
Pe copii și i-a străpuns!
Copilașii plîng, suspin,
Scot gurița dela sin,
Cătă'n ochii mumei lor,
Pleacă fruntea, cad și mor!“ ...

Dr. Gh. Crăinleanu.

ECONOMIE.

Asigurarea vitelor.

Raportul „Plugarului” din Cacova asupra asigurării vitelor.

Cam pe calapodul acesta, decumva nu și mai rea, e și asigurarea din Budapesta.

Astfel se poate da băncilor, cari au depus cautiunea, interese cit de mari, după suma împrumutată ca cautiune, căci dacă socotim după 200 mil cor. 10%, abia fac 20.000 cor. și socotind 20000 cor. spese, tot mai rămîne pentru însoțire un câștig de 20.000 cor. care astfel în 10 ani își câștigă cautiunea recerută, ba își poate face și fonduri colosale. Dar dacă s'ar putea înjgheba 2-3 reionuri, nici nu mai poți vorbi cu dumnealor. Însă fiind afacerea nereală, nici viitor lung nu poate avea.

La noi asigurarea nu e alcătuită pe bază de câștig, ci pe bază de asigurare.

Cu sfîrșitul anului 1910 însoțirea a numărat 879 membri cu 5842 cvoțe.

Membrii însoțirei, pe lingă cautiunea de 1 1/2% depusă dela suma asigurată, au depus ca anticipație pentru despăgubire de fiecare cvotă 1 coroană.

Am avut 101 cazuri de pagube în valoare de 19.210 Cor.

Dacă luăm de bază pe Ion cu 10 cvoțe, la noi Ion ar fi trebuit să depună: o taxă de înscriere pentru protocoale, tipărituri etc. . . . C. 3.—
1 1/2% dela suma asigurată are 10 cvoțe „ 15.—
despăgubire anticipată, după 10 cvoțe „ 10.—
Total C. 28.—

Ear pentru paguba de 20.000 cor, Ion după 10 cvoțe avînd anul acesta Cor. 257 să plătească de cvoță, plătește 25 Cor. 70 fil., prin urmare anticipează înloc de . . . C. 41:40 numai . . . „ 28.—
mai puțin decît cu . . . C. 13:40

La despăgubirea Ion după însoțirea dela Orăștie — la paguba noastră din ăstan solvește C. 80.—
la noi . . . „ 25:70
mai puțin cu . . . „ C. 54:30
prin urmare între taxele plătite de membrii noștri și membrii reuniunii dela Orăștie este o diferență la 10 cvoțe de 67 cor. 70 fil. care sumă rămîne în buzunarul membrilor noștri.

La noi afară de aceea se capătă și doctor medicină, oituit, grătuit, ear la ei tot venitul merge în buzunarul lor.

Onorată adunare generală, cred că toți ați citit reclama ce se face în jurul asigurărilor de vite, nu numai în „Libertatea” și „Tovărășia”, dar din neînțelegere de cauză și în celelalte foi românești. Și așa noi nu cu intențiune de a strica rostul însoțirii dela Orăștie v'am făcut acest raport, ci deoparte cu gîndul curat de a vă liniști și a nu vă lăsa amăgiți că poate la aceia asigurare e mai bine decît la noi, ear de altă parte ne simțim datorii publicului românesc, ca singurii cari ne simțim competenți în cauză, a ne spune părerile, liber și nepreocupați, asupra asigurărilor dela Orăștie.

(Va urma)

„*Ústredni banka úcastinny spolok*” (Banca centrală societate pe acți) Budapesta, Sas-utca 34.

Unica bancă națională pe piața din loc, — care fuzionînd cu „Banca centrală a casselor de păstrare boeme” din Praga — și-au estins spațiul de afaceri peste Croația și Slavonia, Bosnia și provinciile de lingă malul mării, servind institutelor cu credit de rescompt culant. Provede diferite afaceri industriale cu material financiar, reescomptează rimessele firmelor mari, și deoarece să ocupă cu toate transacțiile cari s'întin de bransa financiară, este în poziția de a satisfac de toate părțile cliențurii sale.

Ultima adunare generală, a ales de membru în direcțiune încă pe Sava Raicu secretarul Victoriei din Arad, pe Lazar Milosev directorul executiv al institutului de credit central din Újvidék și pe Sslánkó Oszbolt, directorul băncii de rescompt croată din Brod.

CRONICA.

Banca „Oraviciana” și-a ținut alaltăeri, Joi, sub prezidiul directorului executiv dl. Ilie Trăilă adunarea generală, la care a participat un număr însemnat de acționari aprobînd, în cea mai bună înțelegere, toate propunerile direcțiunii.

„Reuniunea romînă de cîntări și muzică din Oravița-montană” aranjează Sîmbătă în 12 Marte (28 Februar) 1910 în sala otelului „Coroana ungară” din localitate petrecere de carnaval cu concert, cu următorul program: 1. Bratianu: „Domnul Tudor”, chor bărbătesc cu solo de tenor. 2. I. Vorobchievici: „Din departare”, quartet solo cu caracter popular. 3. I. Mureșan: „Bramărelul”, chor mixt cu soli de sopran și bariton. 4. Aurel P. Bănuțiu: „Achil Filăru”, monolog comic, predat de d-l Valeriu Sas. 5. I. Brixner: „Quartet animalic” (Thier quartet), (predat de o pisică: Tenor I, o găină; Tenor II. un cîne: Bass I, un porc: Bass II., o maimuță: pianist și un impresario). Dans.

Alaltăeri în „Joia nepomenită” înafară de curățitul penelor, în *Vrani* și alte comune din Valea Cărașului, nicio țărăncă, nici s'o frigî, nu ț-ar pune mîna pe lucru, susținînd cu o încăpăținare revoltătoare, că în această sărbătoare păgînescă „nu-i bine” să lucrî. Cîta pagubă națională! Și nu se găsesc preoți cari să le dezmeteciască...

Eespre Șezătoarea din Ticvani răportăm în altă parte a foii. Despre celege vor mai urma, vom anunța în numărul viitor.

Vedem că se măsoară străzile Oraviței pentru a fi pardosite, chestia luminei electrice, însă, a fost retrogadată în congregația județului, avînd a se face un alt proiect, pe alte baze. Ce să-i faci!

„Reuniunea de citire și cîntări” din Dalboșef a concertat, obținînd mari aplauze, Joi la 10. c. în ospătăria lui Ion Valuțanu, destinînd venitul net al petrecerii pentru achitarea prețului, cu care s'a renovat fațada galariei din biserică.

† Joi, la 10. c. dimineața la 8 ore, s'a stins primarul Vienei, Dr. Carol Lueger, mare prieten și al nostru al Românilor, și unul dintre cei mai populari oameni ai veacului. Fie-i țărîna ușoară, și memoria binecuvîntată!

Mine, în Dumineca lăsatului de brînză, concert, teatru și petrecere cu joc: la *Cârncea, Secas, Mercina, Greovaț, Varadia, Hadia, Budinț* etc.

Luni s'a făcut și aici în Oravița trecerea cetățenilor, liberi, în partidul cel nou al muncii. În adunare au luat cuvîntul și unii preoți d'af noștri. Că ce și cum au vorbit, nu mai pot înșira aici. Pricina o ghiciți.

Turnul strîmb al bisericii din Pisa, amenință a se prăbuși, fiindu-i slăbit fundamentul de atotputernicia vremii.

Românii din Basarabia cer dela Duma, casa țării lor să li-se îngăduie și lor folosirea limbii românești în biserică și școală.

De n'ar fi cu supărare am avea de obiecționat, că preoților (organizați) dela „Revista Preoților” nu le șade bine să nu semneze niciun singur articol, bunăoară în Nr. 5, împistritat pe-deantregul numai cu pseudonime. Dece atîta discreție?

Sîmbătă a fost promovat d-nul Avram Imbroane (Coștei) doctor în teologie, ear minezi Duminecă și-a serbat cununia la Cernăuț. Multe felicitări!

Adam Todor din Hunedeara a înnebunit — de frica cometei Halley.

Procurorul Dr. Cristofor Fehér din Biserica-albă transferat la sedria din Lugoj.

P. C. Sa arhimandritul Filaret Musta membru fondator la societatea academică „Junimea” din Cernăuț.

A murit milionarul Randjel Stojanovic din Viena. Avera întregă de peste 3 milioane s'a testat-o statului sîrbesc.

La 26. Februar n. s'a sfințit biserică ort. rom. din Năidaș prin adm. prot. Sofrone Nedici, ca mandator al conzistorului din Arad, asistat de ven. preoți Sofrone Avramescu (Nicoiini) și Petru Munteanu, S. Mutașcu din localitate.

Colaboratorul nostru, preotul Dr. Nicolae Brînzeu a fost numit la parohia din Vulcan.

Mine, Duminecă, mare concert al chorului din Lugoj, sub conducerea maestrului I. Vidu; la jocul ce va urma după concert, va cînta orchestra militară din Timișoara.

Marele savant Forel din Helveția va ține și la Budapesta o conferință.

Un capitan român A. Gheorghescu (Vilcea) a inventat un mecanism pentru încărcarea puștilor Manlicher cu cite 10 cartușe deodată.

Muncitorii din portuțele României în grevă.

Profesorul univ. Dr. Iosif Popovic va ține mine Duminecă d. la 3 1/2 ore și la Timișoara, în sala Fabrikshof o conferință despre „Dramele lui Delavrancea”, față de care se manifestă un interes deosebit.

Inginerul Tesla din America a testat averea întregă ce o moștenise ca nepot al mitropolitului Mandici din Sarajevo, pentru școalele sîrbești din satul său natal Gospița.

Bibliografie.

A apărut „Revista democrației române Nr. 3. (București, Calea Victoriei, 56) cu un sumar bogat și interesant.

Au apărut „Patru choruri” noi: Arcașul, Ștefan Domn cel mare, Calcă Române și... Cunoaște-ți țeara, pentru patru voci de bărbați, aranjate și armonizate de harnicul nostru compozitor Ion Vidu. Proprietatea autorului.

Editor proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

Anunț.
In
fabrica de țiglă și cărămidă
Dimitrieviciu & Piescu
— în Bozovici —
se capătă, cu prețuri absolut solide, tot soiul de cărămizi și țiglă de zidit și falțuită pentru acoperișe. 3-2

Anunț.
Cele mai bune, mai moderne și
mai durabile
— ghetе și cizme —
numai la mine se pot căpăta. In magazinul meu am tot felul de ghetе, lucrate exclusiv in atelierul meu.
După comande pregătesc ghetе americane, vinătorești, ortopedice și alte feluri de ghetе de cea mai bună calitate, ca: ghetе de tină, camașle, ghetе de zăpadă, ghetе comode, etc.
Prețuri solide și moderate.
x-29 Cu stimă
BENEDICT CSONGĂR
— Oravița. —
De vânzare o mașină de cusut pentru păpucări cu prețul de 50 cor.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească crema americană, pudra americană și sapunul american, care depătează de pe față și de pe mini orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuințate până acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe in Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. 50 fil. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Anunț.

Am de vânzare: 1500 litre rachiu de prund din anul 1908.

Iuliu Roșiu,
proprietar in Vrană.

Haine elegante și ieftine

(după măsură.)

Mare asortiment de postavuri englezești și indigene.

Croială după cele mai noi jurnale engleze la

Gross Béla

atelier de croitorie modernă

in Oravița, Strada principală in casă proprie.

Fondată la 1896.

Anunț.
Acții d'ale băncilor
— din Oravița și jur
le cumpără cu prețuri culante, reclamînd
10-7 oferte în scris,
Johann Belgrader și fiul
— ORAVIȚA. —

Banca de asigurare

'Transylvania'

fondată la 1868, primește asigurări de viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. in condiții foarte favorabile.
Valori asigurate: 105 milioane cor. -- Despăgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.
Informațiuni la Direcțiune in Sibiu, strada Cîsnădiei 5., la Agentura principală in Arad, la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de ai noștri de toată încrederea.

La

Tipografia „Progresul”

— in Oravița —

se capătă

totfelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.

La
Banca „Plugarul” din Cacova

s'au făcut mari schimbări.

Banca „Plugarul” a devenit adeverata bancă a plugarilor, că ea are la conducere mai mult plugari.

Banca „Plugarul” e unica bancă care conduce gratuit asigurarea de vite a plugarilor.

Imprumuturile cele mai ieftine se pot face la banca „Plugarul” din Cacova.

După depuneri camăta mai mare banca „Plugarul” din Cacova o plătește?

Imprumuturi li-se dau plugarilor de-acum înainte cu următoarele condițiuni:

- a) Pe obligațiune cu intabulare in locul prim cu 6%
- b) Pe cambii " " " " " " 6 1/2%
- c) " " " " " " al doilea " 7%

Depuneri se primesc la „PLUGARUL” dela 1 cor. in sus. Se plătește camăta 5—5 1/2 și 6% după mărimea sumei și după condițiile de depunere. Darea de venit banca o plătește.

Asigurarea de vite Fie care plugar cu suma de 2 fil. după 100 cor. la an, poate să-și asigure vitele incontra pagubelor, ba capătă doctor, oltuit, și medicină, gratuit. Sînt înscriși până acum 900 frați plugari din 22 comune. S'au desbăgubit

in anul 1909 pentru boi, vaci, cai, viței la 101 membri in preț de 20 mii cor.

Asigurări de viață se pot face in condiții favorabile la banca „Plugarul”.

Acții și Losuri de tot soiul, cumpără banca „PLUGARUL” cu prețurile cele mai mari; cumpără și vinde realități și unelte agronomice.

Vin, răchie foarte bună, de prune, moale sau prefriptă, se capătă la banca „PLUGARUL”.

Spirit rafinat, și spirit pentru preparat răchiiu de bucate, se capătă la fabrica băncei „PLUGARUL” in Surducul-mare.